

Cursus monteren deel 4: Effecten

Er zijn maar weinig films, reclames en promo's te vinden, waarbij geen gebruik is gemaakt van effecten om de originele beelden te manipuleren. Daarom in dit vierde deel van deze serie aandacht voor het gebruik van effecten in videomontage. Laten we eerst eens stil staan bij wat bedoelen we met effecten eigenlijk.

Welkom bij de firma list en bedrog, zeker in speelfilms is niets zoals het werkelijk is.

Als de verhaallijn zo goed als staat, is het tijd en kan je er voor kiezen om de montage te verrijken met een vlammend intro, titels, animaties en een leuke outtro. Een en ander is te realiseren door de kant en klare templates te gebruiken die de montagepakketten aan boord hebben, maar veel leuker is het om alles zelf te maken door gebruik te maken van de effecten.

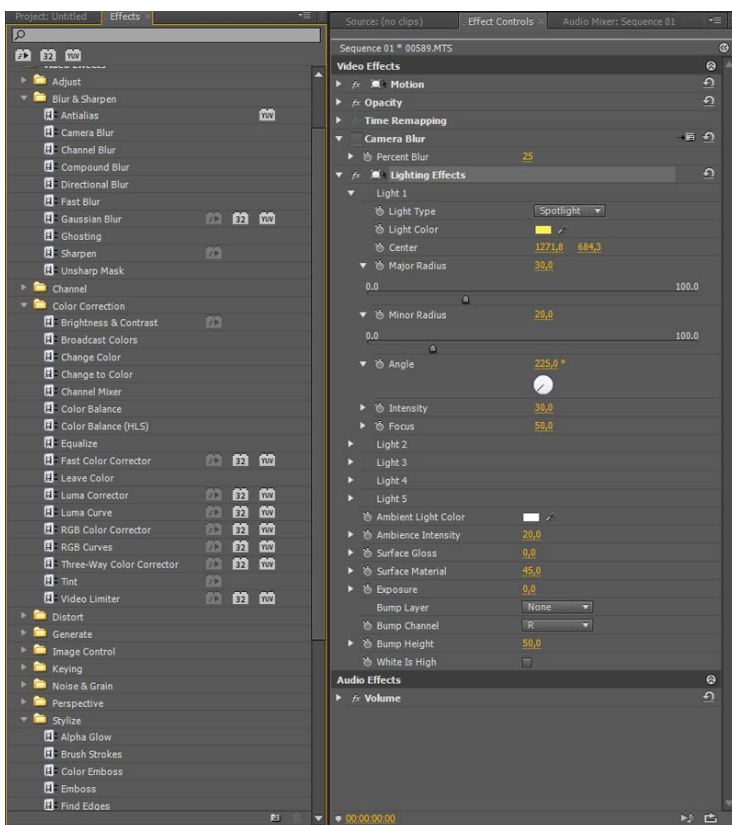
Als we in deze tijd aan effecten denken, schieten ons direct de beelden voor ogen van Game of Thrones en Lord of the Rings of Harry Potter. Minder snel zullen we denken aan de reclamefilms van onze grootgrutters of bepaalde leaders van tv shows. Dit komt omdat we inmiddels zo gewend zijn geraakt aan objecten die over het scherm vliegen, massa explosies en fantasiefiguren die tegen ons praten, dat we de meest gebruikte en doorgaans relatief eenvoudige effecten als gewoon zijn gaan vinden. Pas als je achter je computer zit (eigenlijk een wat gekke zin 'achter de computer zitten' ik zit er altijd naast en ik denk wel de meesten van ons) en je zelf met effecten gaat bezig houden en gebruiken, blijkt vaak dat het gewenste effect moeilijker te realiseren is dan gedacht. We denken dan aan het roteren van een titel, het maken van een beeld in beeld of het gebruik van effecten waarvan

we de werking niet precies kennen.

Voordat we stilstaan bij het toepassen en animeren van effecten, kijken we eerst naar het aanbod van effecten in videomontage applicaties.

Elk videobewerkingspakket bevat tal van effecten die je kunt gebruiken om de beelden te manipuleren. Omdat elk pakket zijn eigen rubricering en naamgeving hanteert, is het lastig ze in eenduidige groepen in te delen. Toch zullen we een poging wagen.

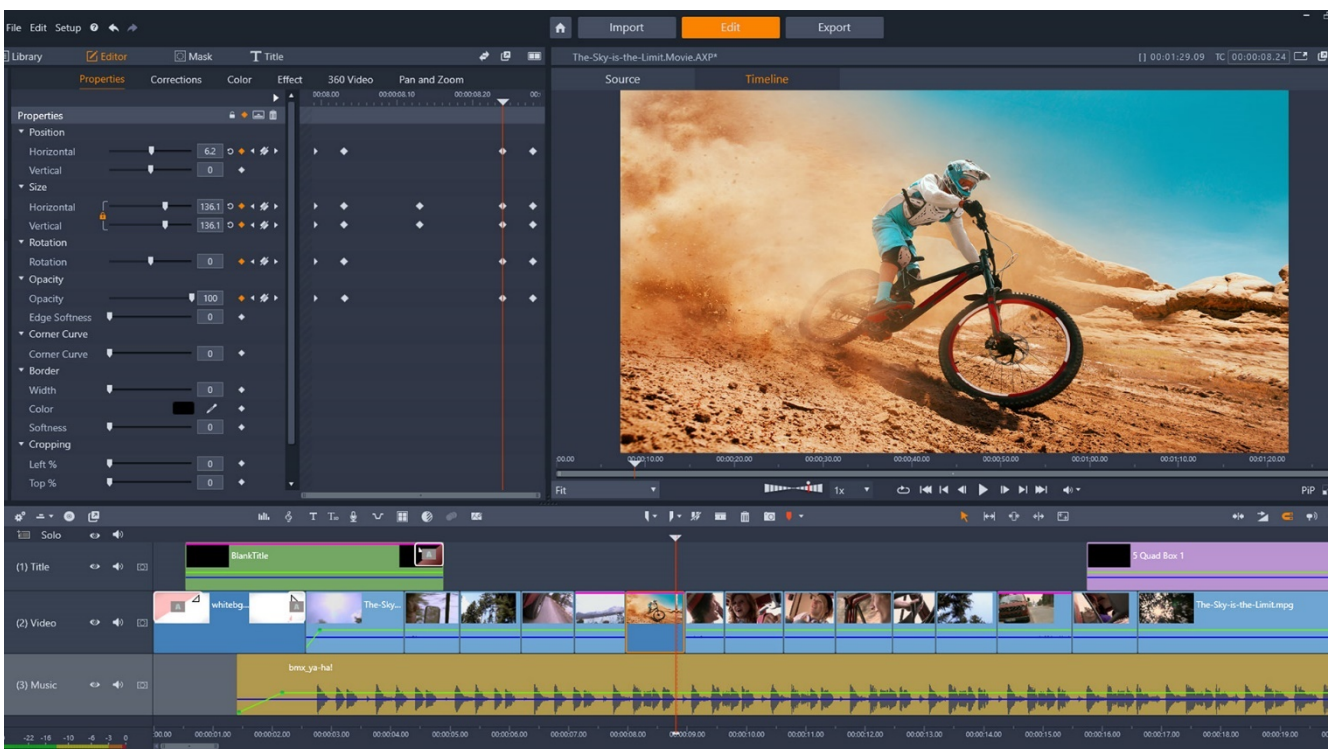
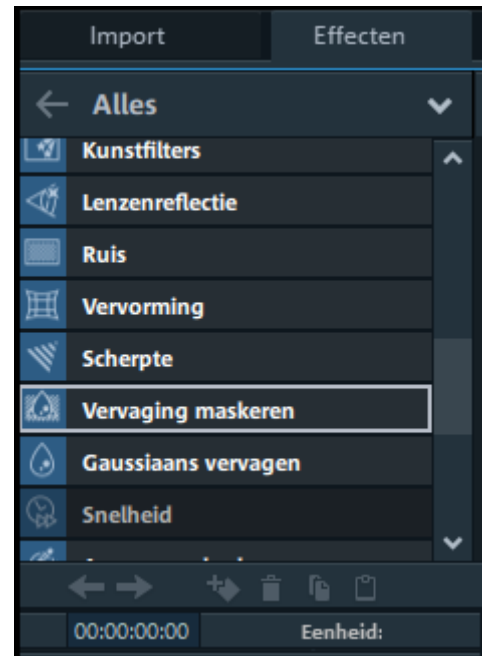
De meest gebruikte categorie effecten, zijn die effecten waarmee we het beeld kunnen schalen, positioneren, roteren, vertragen, versnellen of kunt croppen. Deze effecten zijn handig om beeld in beeld te maken of een splitscreen, maar ook om titels te roteren, objecten door het beeld te laten bewegen of om ongewenste personen uit het beeld te verwijderen.

De tweede categorie effecten, zijn die effecten waarmee we het beeld kunt manipuleren. Dat manipuleren kan op verschillende manieren. Het effect kan de bestaande pixels in het beeld vervormen (blur, mozaïek, Old Film, Emboss) of nieuwe elementen aan het beeld toevoegen (Glow, Spherize, lighting, Rays) of bestaande pixels transparant maken of van kleur doen veranderen (Alpha Key, Green Key, Color key, Black and White. Deze effecten vormen vaak het overgrote deel van de effectenbibliotheek.

De laatste categorie effecten zijn de zogenaamde corrigerende effecten. Deze zijn bedoeld om het beeld te optimaliseren. Bekende zijn Auto Color, Brightness en Contrast, maar ook RGB, Color Wheel, Color Balance en stabilize. De naamgeving van de effecten is bij de meeste pakketten ongeveer hetzelfde, alhoewel de pakketten welke Nederlandse hanteren in het programma hierop een uitzondering vormen en er vaak benamingen staan waar je de relatie ver moet zoeken.

De naamgeving van effecten mag dan in veel pakketten gelijk zijn, heel anders is dat als we kijken naar de diversiteit en de vrijheid die er is bij het instellen en bewerken van effecten. Sommige pakketten beschikken maar over een beperkt aantal effecten. Op zich hoeft een pakket met een klein aantal effecten of met effecten met weinig creatieve instelmogelijkheden geen probleem te zijn, mits de effecten die je denkt te gebruiken er zijn. Een andere mogelijkheid is om een effect te kopen met de mogelijkheid die als plug-in in je pakket te gebruiken.

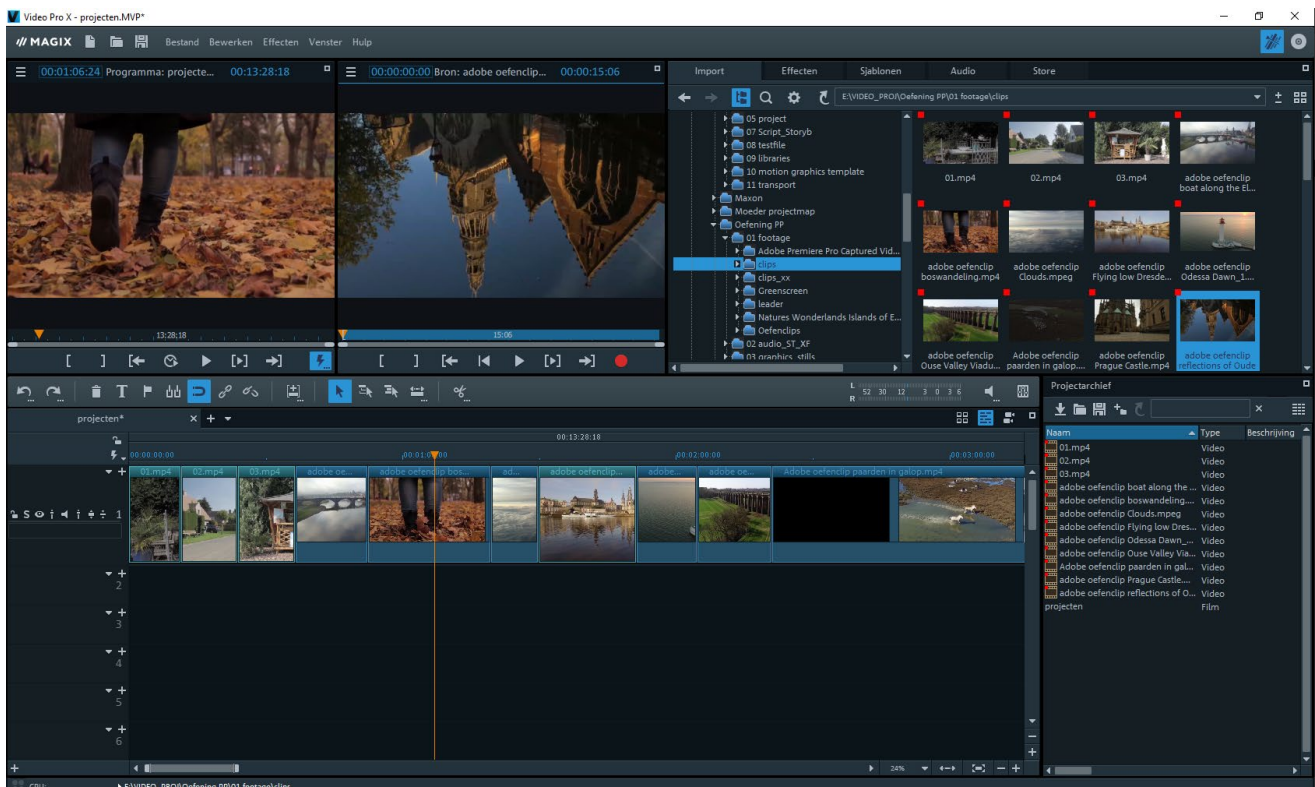
In de meest eenvoudige vorm pas je een effect toe op een videoclip door het effect vast te pakken met de muis en op één of meerdere clips te slepen. Als je het effect op een clip hebt geplaatst, kunnen vaak de parameters van dat effect aangepast worden. Het is aan te raden vooral veel te

experimenteren om te kijken wat de mogelijkheden zijn. Niet alleen leer je daardoor het effect en de mogelijkheden beter kennen, maar kom je waarschijnlijk ook op nieuwe ideeën al dan niet bruikbaar voor dezelfde montage en vooral maak notities van je instellingen voor dat effect.

Na verloop van tijd zal je merken dat er een aantal effecten zijn welke je veelvuldig gebruikt. Zoals gezegd, linken we het effect met een videoclip. Als je na het instellen van de parameters tevreden bent, maak er dan vooral een gewoonte van om het effect direct op te slaan als preset voor de volgende keer. Vergeet er niet een duidelijk beschrijving aan mee te geven. Lukt dat niet in het montageprogramma, schrijf het dan op in een schrift. Geef daarbij niet alleen aan voor welke montage je het gebruikt hebt, maar vooral ook op welke problemen je stuitte en hoe je dat hebt opgelost. Je zult zien, dat je al snel baat hebt bij dat notitieschriftje de volgende keren dat je gaat monteren en effecten gebruikt. Er zijn meestal twee manieren om een effect inclusief de ingestelde parameters te kopiëren naar andere videoclips. De eenvoudigste manier is door ze op te slaan in een preset en deze vervolgens te slepen op de andere clips. Je kunt er ook voor kiezen om het effect zelf te kopiëren in het effectenvenster of via een snelmenu van de clip en daarna te plakken op één of meerdere clips.

Als je veelvuldig met effecten werkt, zal je ongetwijfeld te maken krijgen met resultaten die je niet bevallen. Specifiek kunnen we hier natuurlijk niet op ingaan, want het resultaat is afhankelijk van tal van factoren. We kunnen wel een aantal algemeenheden aanhalen die kunnen helpen bij het oplossen van het probleem.

Een belangrijke factor voor het behalen van een goed resultaat met effecten is de kwaliteit van de originele video. Is die kwaliteit uitstekend (scherpe beelden, goed belicht, mooi van kleur), dan zal het eindresultaat bij tal van effecten (uitvergroten, blur, kleurcorrectie) een stuk beter zijn, dan wanneer dit niet het geval is. De camera speelt hierbij de voornaamste rol.

Daarnaast speelt ook mee in welk formaat de video is opgenomen. Het avchd-formaat heeft een hogere compressie dan het dv-formaat, waardoor manipulatie van dv-beelden doorgaans beter gaat

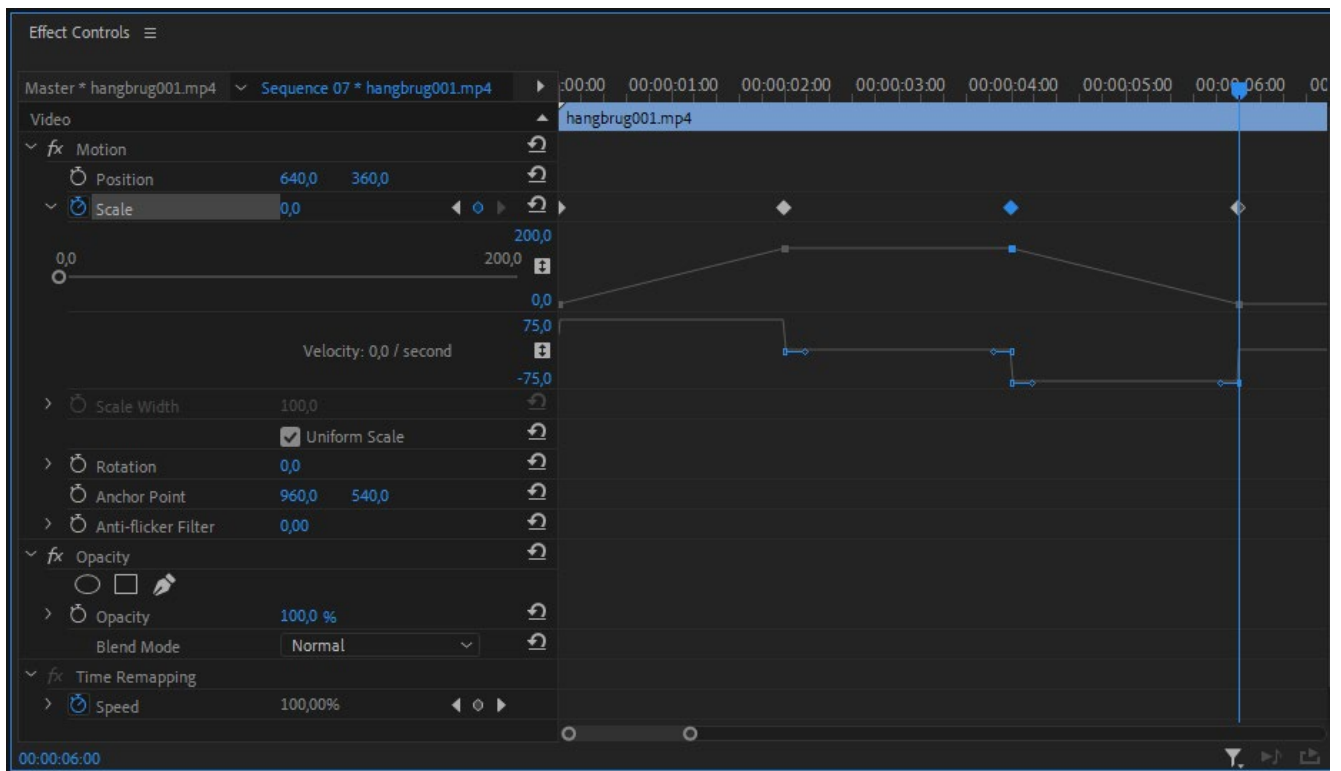
dan dat van avchd-beelden. De verschillen worden vooral duidelijk bij het weg filteren, keyen of veranderen van kleuren in het videobeeld. In die zin kan het soms lonen om de beelden met een hogere compressie eerst om te zetten naar een minder gecomprimeerd formaat of naar een ongecomprimeerd formaat om het verder te bewerken, de wat uitgebreidere pakketten hebben deze mogelijkheid al onder de motorkap zitten. Ook heb je dan als voordeel dat het realtime afspelen makkelijker gaat en het renderen sneller verloopt. Een tweede belangrijke factor is de kwaliteit van het effect dat wordt gebruikt. Dit is afhankelijk van het montagepakket waarmee gewerkt wordt, maar ook van de instellingen en kwaliteit van de encoder waarmee de video rendert.

De derde factor is de volgorde waarin de effecten worden gebruikt. Afhankelijk van het pakket waarmee wordt gewerkt kan dit het resultaat beïnvloeden. Passen we eerst een blur toe en gaan we dan de kleuren corrigeren of doet we dat andersom? Of gaan we eerst de effecten toekennen en dan de beelden schalen of schaal je eerst en dan de effecten toe kennen? Per pakket kan het eindresultaat verschillende zijn. Als laatste wil ik erop wijzen dat veel effecten eerst moeten worden gerenderd, om ze goed te kunnen beoordelen. Het renderen kan afhankelijk van de snelheid van de computer veel tijd in beslag nemen. Zorg dus voor een goede planning of, als dat mogelijk is, maak gebruik van de optie om alleen een deel van uw montage te renderen. Is na het renderen het beeld nog niet optimaal, controleer dan eerst of de resolutie van de previewmonitor op de beste kwaliteit staat ingesteld.

Een videoclip schalen, een beeld zwart-wit maken of een titel laten roteren levert doorgaans weinig problemen op. Werken met effecten wordt pas lastig als we het effect op een specifiek moment in de video willen toepassen, het effect over tijd willen veranderen of wanneer deze twee opties gecombineerd worden met verschillende andere effecten.

Twee voorbeelden. We hebben een videoclip van drie minuten en je wilt drie aparte gedeelten in die clip van elk tien seconden voorzien van een effect. Daarnaast wil je de totale clip als beeld in beeld gebruiken. Of denk aan een titel die vanuit het niets geroteerd opkomt, stil blijft staan en van kleur of grootte verandert en daarna langzaam uitfaden. In het eerste voorbeeld kunnen we het voor ons zelf nog makkelijk maken door de video te snijden en op de drie aparte gedeelte een effect toe te passen. We hebben dan wel extra werk om alle losse delen apart in een beeld in beeld te verwerken, maar het kan. In het tweede voorbeeld kunnen we niet meer snijden en zullen we gebruik moeten maken van keyframes om het gewenste resultaat te behalen.

Keyframes worden in de meeste pakketten aangegeven als kleine ruitjes (pastilles) op een tweede tijdlijn bij de effectenparameters of op de hoofd video- en audiotrack. Deze ruitjes bevatten informatie over het effect. Door elke keer een keyframe te plaatsen en de parameters of instellingen van het effect te veranderen, zorg je ervoor dat het beeld in de tijd verandert. Als we eerst een keyframe plaatsen aan het begin van de clip met een schaalwaarde van 0 en twee seconde later met een schaalwaarde van 150, dan heeft dat als resultaat dat de clip vanuit het niets opkomt en na twee seconden vol in beeld staat op 150 procent. Door nu nog een keyframe te plaatsen op vier seconden van het begin met een schaalwaarde van 150 procent blijft de clip twee seconden vol in beeld. Daarna kan je een laatste keyframe plaatsen op zes seconden met een schaalwaarde van 0, waardoor de clip weer uit beeld verdwijnt. Door vervolgens ook de rotatie en kleuren op deze manier toe te kennen met behulp van keyframes, animeert je zelf de clip. Verdiep je in het werken met keyframes, ga het gebruik ervan niet uit de weg het gebruik ervan geeft je montage meer inhoud.

Als je het lastig vindt om met keyframes te werken kan je het voor jezelf inzichtelijk maken door het eerst te schetsen als een soort draaiboek. Je zult merken dat als je het eerst uittekent wat je wilt bereiken en met welke effecten en op welke tijd er iets moet gebeuren het eenvoudiger is om daarna de keyframes te plaatsen.

Als je deze methode aanleert wordt het animeren van effecten een stuk makkelijker. Ook hier is de alom bekende regel van toepassing ***“Oefening baart kunst”***.

Er is geen pasklaar antwoord te geven op de vraag wanneer een effect goed is toegepast. Behalve dat dit subjectief is zal de kwaliteit ook afhangen van de inhoud van het beeldmateriaal, de kwaliteit van de beelden en de inhoud van het effect. Effecten moeten een functie hebben en de verhaallijn positief beïnvloeden deze genieten de voorkeur boven effecten die zijn gebruikt omdat het nou eenmaal in het pakket zit.

Heb je vragen of is iets niet duidelijk schroom niet bel me of stuur een mailtje.